

OSINT ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА ДОКУМЕНТУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.

Кумпан О.О., Стреляний Б.О., Мащенко І.А.

Військовий інститут танкових військ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», м. Харків

У ході ведення війни між росією та Україною розвідка з відкритих джерел Open Source Intelligence (OSINT) відіграє критичну роль та стала не лише інструментом оперативного реагування та інформаційного контролю, але й новою формою громадянського спротиву, яка дозволяє неурядовим структурам, журналістам, волонтерам та міжнародним організаціям брати активну участь у документуванні подій війни, виявленні воєнних злочинів та протидії російській дезінформації. Така розвідка змінила традиційні уявлення про безпеку, інформаційну перевагу та прозорість воєнних дій, перетворивши відкриті джерела на стратегічний ресурс для захисту національного суверенітету та мобілізації міжнародної підтримки.

Основні напрями застосування OSINT у війні Моніторинг соціальних мереж і ЗМІ Українські аналітики та військові формування активно використовують соцмережі (Telegram, Twitter/X, TikTok) для відстеження переміщення ворожих підрозділів, розміщення техніки, нових мобілізаційних хвиль тощо. Зокрема, дописи російських військових і «воєнкорів» неодноразово ставали джерелом важливої інформації.

Супутникові знімки Завдяки таким сервісам, як Махар або Planet Labs, OSINT дослідники можуть бачити результати обстрілів, накопичення техніки, будівництво оборонних споруд на лінії фронту.

Аналіз відео та фото застосовується геолокація і верифікація кадрів, знятих на фронті, для підтвердження або спростування інформації, яку подають обидві сторони конфлікту.

Одним з підтверджень ефективності даного виду розвідки є трагічна бійня в Бучі, коли мирні жителі були по-звірськи страчені й покинуті на вулиці окупаційними російськими військами. Міністр закордонних справ росії лавров заявив, що фото і відео з Бучі були інсценовані з використанням трупів російських жертв після відступу їх військ. Однак супутникові знімки МАХАР спростували це твердження, показавши, що тіла невинних українців пролежали на землі зо два тижні до відступу рашистів і прибуття ЗСУ.

Таким чином, війна продемонструвала безпрецедентне значення розвідки з відкритих джерел (OSINT) як потужного інструменту в умовах сучасного конфлікту. OSINT не лише посилив обороноздатність України, надаючи точну інформацію у реальному часі, а й активізував громадянське суспільство. Він став основою для розвінчання ворожої пропаганди, документування воєнних злочинів та формування міжнародного тиску на агресора. Таким чином, OSINT перетворився з допоміжного інструмента розвідки на ключовий фактор забезпечення національної безпеки та правди у війні за незалежність України.